

УДК 39:911.3 (=161.2:1-87)

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ ТА США

Андрій Зубик

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, 79007, м. Львів, Україна,
e-mail: andriyzubyk88@gmail.com*

Розглянуто сучасний стан українських діаспор у Канаді та США. Українська діаспора в цих країнах має понад столітню історію, за кількістю вона є другою (Канада) та третьою (США), після Російської Федерації, у світі. Загалом у Канаді та США проживає понад третина від усіх українців поза межами нашої держави.

Інформаційною основою дослідження стали результати переписів населення, які проводили в цих країнах, зокрема, їхня етнокультурна складова: етнічна належність, країна походження, рідна мова та мова, якою зазвичай розмовляють удома. За підсумками переписів населення, які відображають розселення та етномовну відповідність українців, складено авторські карти в середовищі програми ArcMap. Проаналізовано розселення української діаспори в розрізі провінцій (Канада) і штатів (США), виявлено зміни в її розселенні за підсумками переписів населення кінця ХХ–початку ХХІ ст., з'ясовано, що в Канаді українська діаспора головно проживає в тих провінціях, звідки починалася українська еміграція. У США з появою четвертої “хвилі” української еміграції змінилось розселення українців: на відміну від початку ХХ ст., коли українці переважно прибували до штатів Пенсильванія, Нью-Йорк та Огайо, на сучасному етапі вони емігрують здебільшого до штатів Вашингтон, Орегон та Каліфорнія.

У ході дослідження виявлено, що українська діаспора в цих країнах, попри збереження етнічного походження, зазнала значної мовної асиміляції. Також простежено територіальну закономірність етномовної відповідності української діаспори: чим менша за кількістю українська діаспора, тим вища етномовна відповідність.

Ключові слова: українська діаспора, асиміляція, етномовна відповідність, еміграція, розселення, рідна мова.

Українська діаспора є однією із найбільших діаспор у світі. Її формування почалося в останній чверті ХІХ ст. і триває досі. Причинами масової еміграції українців були і є важке матеріальне становище, дві світові війни, політичні та етнічні переслідування. Частина українців стала так званою діаспорою катаклізму через проведення державних кордонів після Першої та Другої світових воєн. Різним є досвід проживання українців у діаспорі: у деяких країнах (Аргентина, Бразилія, Канада, США) українські діаспори існують понад 100 років, у країнах “нової” трудової міграції українці лише починають самоорганізовуватись у діаспори (Греція, Італія, Іспанія, Португалія). У Канаді та США діаспори є найстарішими за часом утворення. Зазначимо, що вони найактивніше підтримують зв'язок з історичною батьківщиною.

Наша мета – проаналізувати динаміку, розселення, етномовну відповідність української діаспори, статево-вікову структуру в розрізі адміністративних одиниць середньої ланки Канади та США.

Тематика української діаспори недостатньо репрезентована в науковій географічній літературі останніх років, нема комплексного дослідження української діаспори головню в наукових статтях. Актуальними є дослідження розселення українців у найбільших країнах їхнього розселення (Російська Федерація, США, Канада, Казахстан) тощо. Серед найважливіших джерел інформації про українську діаспору – монографічні видання А. Ленчук-Павличко [15], В. Кабузана [9], В. Трощинського та А. Шевченка [13], С. Лазебника [8], та праця [16]. У цих дослідженнях розкрито політичні, соціально-економічні причини еміграції з України, подано демографічну характеристику українців, які проживають поза межами України, описано соціо- та демографічні процеси в середовищі української діаспори, проаналізовано зміни в етнічній території України. Загалом ці праці наводять дані переписів населення 1989 р. та оцінні дані першої половини 90-х років ХХ ст.

У контексті дослідження українських діаспор у Канаді та США зазначимо про діяльність Центру демографічних та соціоекономічних досліджень, відкритого завдяки ініціативі американських науковців українського походження О. Воловини та В. Лопуха. Центр функціонує з 2009 р. при американській філії Наукового товариства ім. Шевченка в США. Основними завданнями Центру є: збирати і систематизувати наявні статистичні дані про українців у США; полегшити доступ до цих даних дослідникам, політикам, громадським лідерам; сприяти академічним та прикладним дослідженням, що ґрунтуються на цих даних. У планах Центру – додати інформацію про українські діаспори в Австралії та Канаді [3, с. 171–174].

Інформаційною основою дослідження стали етнокультурні критерії програм перепису населення Канади та США, а саме як: етнічна належність, країна походження, рідна мова, мова домашнього спілкування.

За результатами переписів населення, які проводили в Канаді (2011) та США (2010), з'ясовано, що в цих країнах проживає 1 209 085 та 961 113 українців, відповідно (30,2 % від усієї кількості українців за межами України). Еміграція до цих країн почалася наприкінці ХІХ ст., коли уряди країн почали активно заохочувати емігрантів з Центральної, Південної та Східної Європи. Робочу силу емігрантів використовували на промислових об'єктах, шахтах, будівництві тощо. Іншим напрямом використання трудового потенціалу іммігрантів стало фермерство, для чого українцям надавали земельні ділянки, так звані гомстеди. Через значну імміграцію та світову економічну кризу 30-х років ХХ ст. почалося обмеження кількості іммігрантів запровадженням квот, збільшенням вимог до документів тощо. Наприклад, той, хто бажав емігрувати до США, після отримання закордонного паспорта складав письмове подання в американському консульстві. До нього долучав такі документи: 1) посвідчення про місце проживання впродовж останніх п'яти років; 2) свідоцтво моральності; 3) довідка з місця праці або посвідчення про фах; 4) свідоцтво про народження; 5) довідка про медичний огляд лікарями корабельної лінії. У випадку, коли документи відповідали встановленим вимогам, заявник отримував карту вступу із зазначенням дати прийому в консульстві США у Варшаві [10, с. 157].

З кінця ХІХ ст. до 1917 р. до цих країн емігрувало 135 000–180 000 та 460 000–700 000 українців, відповідно. Через обмеження імміграції та налагодження життя в післявоєнній Європі кількість українців, які емігрували до Канади та США, зменшилась – до 60 000–70 000 та 15 000–95 000 осіб, відповідно. Після завершення Другої світової війни сюди емігрували українці з таборів для переміщених осіб: у 1945–1991 рр. до Канади емігрували 35 000–43 000 осіб, тоді як до США – 800 000–120 000 [1, 8, 13, 15, 16].

Як бачимо, до початку Другої світової війни еміграція українців до Канади була більш масовою через ліберальніше імміграційне законодавство. Після 1945 р. зростання української еміграції до США можна пояснити більшими демографічними втратами країни внаслідок участі в Другій світовій війні та активній діяльності українських організацій у США, які сприяли еміграції. Зокрема, українцям, які прибували з таборів для переміщених осіб, надавали допомогу з документами, житлом та роботою.

У Канаді українці є однією з найбільших етнічних меншин, тут проживає найбільша українська діаспора в світі за підсумками переписів населення зафіксовано зростання її кількості (див. таблицю, рис. 1).

Розселення українців у Канаді за переписами населення початку XXI ст. [17]
Ukrainian settling in Canada in early XXI century population censuses

Провінція	Рік перепису населення					
	2001		2006		2011	
	кількість українців	частка від усієї кількості українців	кількість українців	частка від усієї кількості українців	кількість українців	частка від усієї кількості українців
Альберта	285725	26,7	332180	27,4	345410	27,6
Британська Колумбія	178885	16,7	197265	16,3	203585	16,3
Квебек	24030	2,2	31955	2,6	32245	2,6
Манітоба	157660	14,7	167175	13,8	174995	14
Нова Шотландія	6300	0,61	7500	0,6	8520	0,7
Нунавут	135	0,01	290	0,05	160	0,01
Нью-Брансуїк	1970	0,2	1970	0,2	3035	0,2
Ньюфаундленд і Лабрадор	585	0,05	945	0,08	885	0,07
Онтаріо	290925	27,2	336355	27,8	342005	27,3
Острів Принца Едварда	320	0,03	780	0,06	855	0,06
Північно-Західні території	1270	0,1	1445	0,1	1250	0,1
Саскачеван	121740	11,4	129265	10,7	136415	10,9
Територія Юкон	1520	0,1	1620	0,1	1810	0,16
Канада	1 071 060	100	1 209 085	100	1 251 170	100

Частка українців від усього населення Канади в 2011 р. становила 3,74 %. Зростання кількості українців за 1981–1991 рр. пояснюють підвищенням рівня національної свідомості етнічних українців. З 1981 р. змінилося співвідношення тих, хто назвав українську національність як першу та другу. Зокрема, у 1981 р. 70,1 % українців назвали українську національність як першу, а 29,9 % – як другу. У 2011 р. ці показники становили, відповідно, 22,1 % та 77,9 %. Як бачимо, з 1981 р. частка осіб, які називають українську національність як першу, зменшується, проте, будучи нащадками від змішаних шлюбів,

українці в ході перепису населення зазначають українську як одну зі своїх національностей. За 1996–2001 рр. кількість українців збільшилась на 4,3 %, за 2001–2006 рр. – на 12,9 %, за 2006–2011 рр. – на 3,5 % (див. рис. 2).

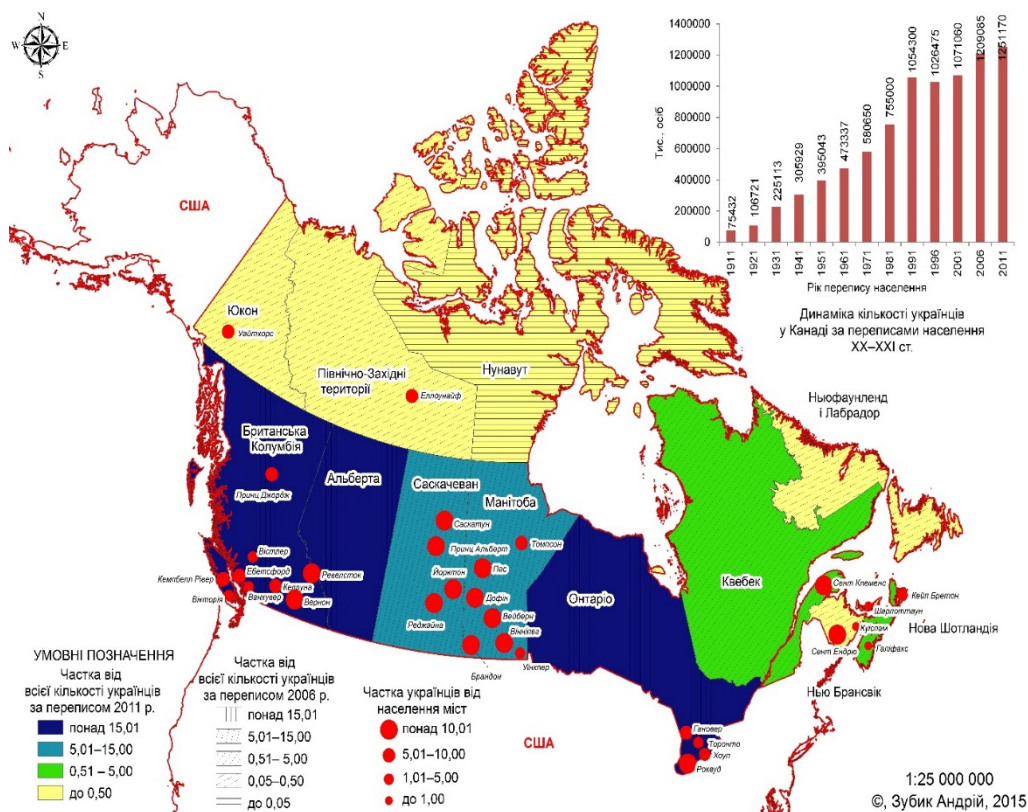

Рис. 1. Розселення українців у розрізі провінцій Канади за переписами населення початку XXI ст. [17]

Fig. 1. Resettlement of Ukrainians in Canadian provinces according to the Censuses of early XXI century

Значна частка українців проживає у таких великих містах: Вінніпег (7,96 % від усієї кількості українців), Торонто (5,1 %), Саскатун (2,85 %), Реджайна (1,94 %), Ванкувер (1,45 %) та Сьюрей (1,33 %). Більше половини українців проживає у провінціях Альберта та Онтаріо – 54,9 % від всієї кількості українців у Канаді. Значна частка українців є у Британській Колумбії (16,3 %), Манітобі (14 %), Саскачевані (10,9 %) та Квебеку (2,6 %), де українці переважно проживають на територіях початкового заселення [17].

Науковець В. Євтух умовно поділяє українську діаспору в Канаді на три групи: а) канадці, які усвідомлюють українське походження та зберігають українську ідентичність; б) особи українського походження, які періодично беруть участь у діяльності українських організацій; в) канадці українського походження, які не виявляють зацікавленості щодо українського походження [7, с. 18].

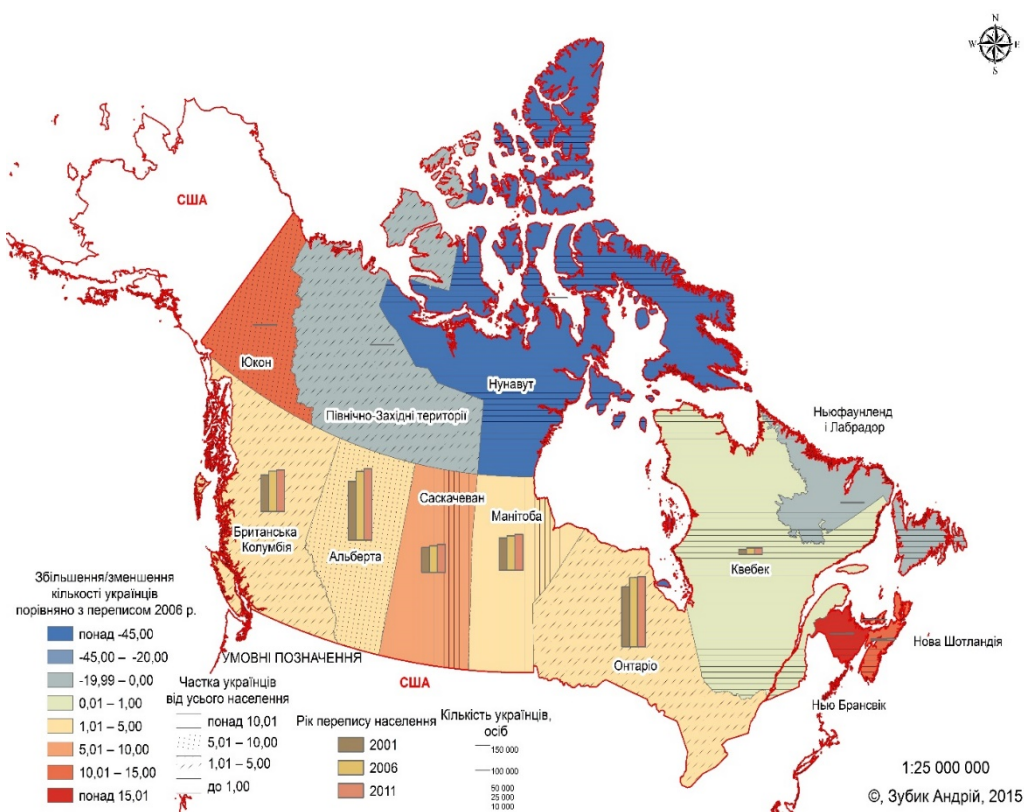

Рис. 2. Відносні зміни в кількості українців за переписами населення 2006 і 2011 рр., частка українців від усього населення в розрізі провінцій [17]

Fig. 2. The relative change in the number of the Ukrainian population according to the 2006 and 2011 Censuses, the share of the Ukrainian population in the context of all provinces

Завдяки політичній еміграції, наявності інтелігенції та релігійним громадам у Канаді функціонує велика кількість українських громадських організацій (політичних, молодіжних, жіночих та ін.), які забезпечують різноманітні інтереси канадських українців, масштабність та цілісність української діаспори. Більшість громадських організацій об'єднана в Конгрес українців Канади. Тут перебувають також виконавчі структури Світового конгресу вільних українців [5, с. 171].

Стан і поширення певної етнічної мови значно залежать від того, скільки часу вона перебуває в конкретній мовній ситуації. У країні з початку української міграції минуло понад 100 років. За підсумками перепису 2001 р., українську рідною мовою назвало 157 385 осіб, що становить 14,7 % від загальної кількості українців у країні. У розрізі провінцій країни найвищою етномовна відповідність українців є у Квебеку (21,3 %), дещо менша – у Манітобі (16,8 %), Онтаріо (16,7 %), Саскачевані (16,1 %), Альберті (11,9 %) та Британській Колумбії (7,6 %).

Перепис населення 2006 р. зафіксував 141 805 українців, які назвали українську рідною мовою, що становить 11,7 % від всього загалу українців. Порівняно з переписом 2001 р. показник зменшився на 3 %, що можна пояснити процесами мовної асиміляції, особливостями проведення переписів. Найвищою етномовна відповідність українців була в Квебеку (рис. 3) [17]. Перепис 2011 р. зафіксував 111 540 осіб, які назвали українську рідною мовою, що становить 8,9 % від загалу українців.

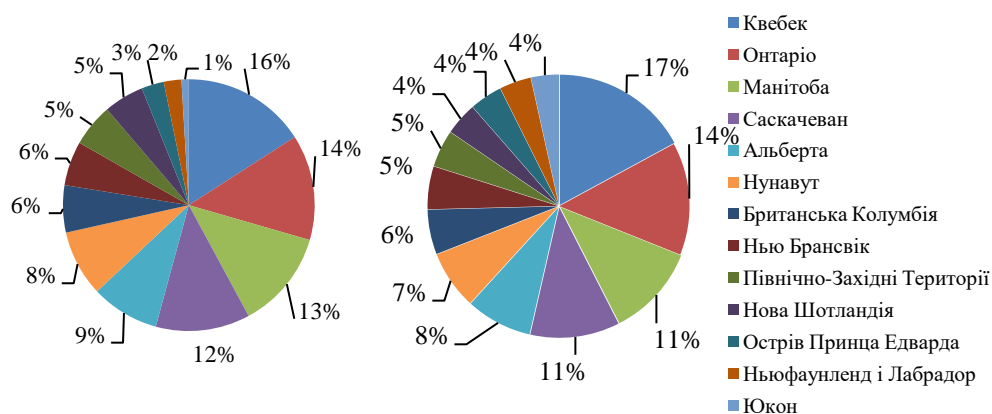

Рис. 3. Етномовна відповідність українців у розрізі провінцій за переписами 2006 і 2011 рр.

Fig. 3. Ethnolinguistic conformity of Ukrainians by the provinces according to the 2006 and 2011 Censuses

Незважаючи на збереження етнічної ідентичності впродовж перебування в країні, незначна частка українців назвала українську рідною мовою. Як бачимо, чим більше нових поколінь з'явилося від часу первинної імміграції, тим сильніше асимілює українців у мовному аспекті домінуюча більшість населення країни.

За результатами перепису 2011 р., співвідношення частки чоловіків та жінок серед українців та осіб українського походження – 48,8 і 51,2 та 48,8 і 51,2 %, відповідно. Вікова структура значно відрізняється за тими, хто назвав українську національність як перше та змішане походження (див. рис. 4) [17].

У країні внаслідок тривалості проживання та змішаних шлюбів серед українців, які назвали українську національність як першу, незначною є частка осіб віком до 15 років, 15–24 років. Через змішані шлюби дедалі менша частка українців у наступних поколіннях усвідомлює своє етнічне походження. Серед осіб, які назвали українську національність як єдину, значна частка людей старшого віку, що свідчить про збереження національної ідентичності старшим поколінням, тоді як нове покоління зазнає асимілювання.

Початком масової еміграції до США вважають 1877 р., коли українці почали працювати на шахтах у штаті Пенсильванія. Українська еміграція перших років була спрямована до штатів Нью-Йорк та Пенсильванія. З огляду на це деякі дослідники схильні вважати її початком масової міграції українців до країни. Чутки про можливість одержання власних земельних ділянок у США поширювались Україною передусім зі Словаччини та Закарпаття [8, с. 89].

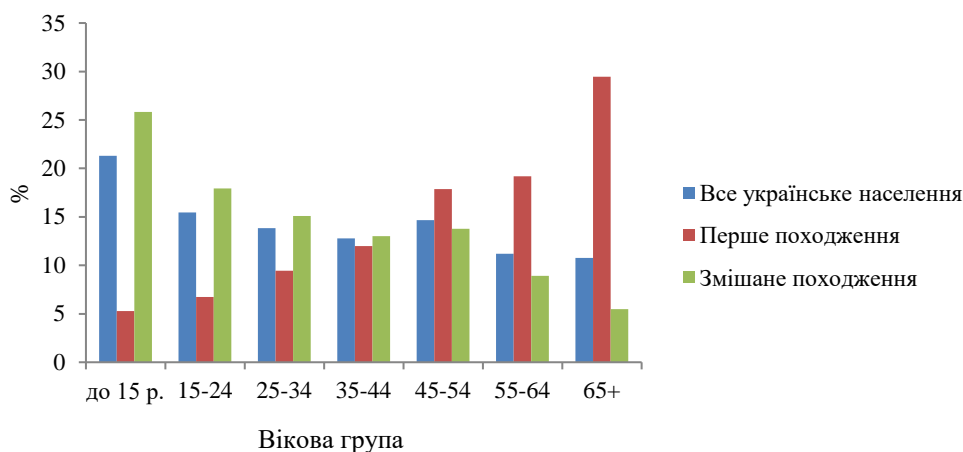

Рис. 4. Вікова структура українців та осіб українського походження
 Fig. 4. The age structure of Ukrainians and people with Ukrainian origin

У штатах Пенсильванія, Нью-Йорк та Нью-Джерсі до 1914 р. перебувало 85 % від усієї кількості іммігрантів з України [12, с. 17–22]. На відміну від Канади, у США українські іммігранти осідали здебільшого не на фермах, а в містах і містечках, працювали на промислових підприємствах, будівництві та як домашня прислуга. Українці також працювали в сировинній промисловості: добували золото і срібло в Колорадо, Монтані, Айдахо, Вашингтоні, олово у Міссурі, мармур і вапняк у Пенсильванії. Значна частина українців була задіяна в металургії та металообробній галузях у штатах Нью-Йорк, Пенсильванія, Нью-Джерсі, Іллінойс, на виробництві цементу, мила, паперу і шкіри, на цукрових заводах, виробництві мила, паперу і шкіри, у спорудженні залізниць і шляхів, ткацькій та швейній промисловості. Це, з одного боку, пояснювалось настроями тимчасовості перебування, бажанням заробити гроші та повернутись на історичну батьківщину. З іншого боку, одержання ділянки за помірковану плату потребувало капіталовкладень на помешкання, сільськогосподарське знаряддя та робочу худобу, а абсолютна більшість українців таких коштів не мала [8, с. 90–94].

За підсумками переписів населення 1990, 2000 та 2010 рр., у США проживало 720 815, 882 589 та 931 297 українців, відповідно. За останніми переписами населення, кількість українців у США збільшується не лише завдяки новітній еміграції, а й унаслідок природного приросту. У 1990–2000 рр. кількість українців збільшилась на 161 774 осіб (22,4 %), у 2000–2010 рр. – на 48 708 осіб (5,52 %) (див. рис. 5).

З 1991 р. кількість українців, які добровільно виїхали з України за роки незалежності, майже вдвічі перевищує кількість біженців у роки після Другої світової війни. За 1992–2011 рр. до США з України іммігрувало 298 474 особи. Зафіксовано такі шляхи еміграції: 1,25 % – емігрували до США за кошти родичів, 4,8 – на підставі укладених з працевдавцями договорів, 4,45 – шлюбна міграція, 3,4 – переїзд до дітей, 1,0 – переїзд до батьків, 48,3 – скрутне становище, 17,3 – завдяки виграшу лотерей “Green Card”, 19,5 % – інші причини [13, 18].

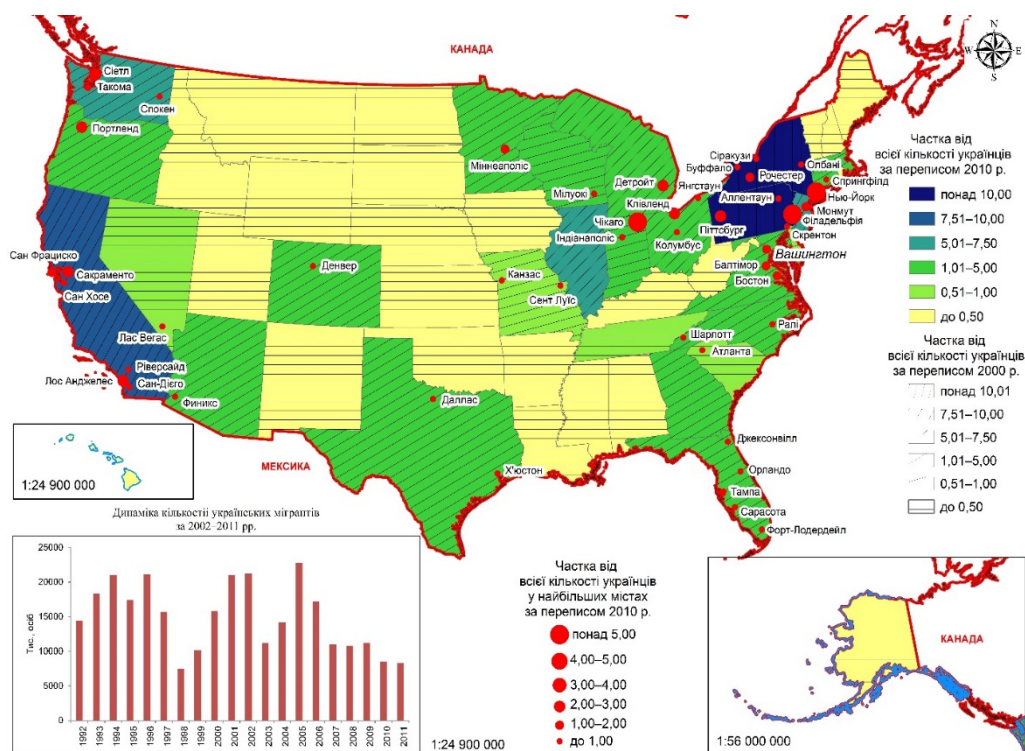

Рис. 5. Розселення українців у розрізі штатів США за переписами населення початку XXI ст. [14].

Fig. 5. Resettlement of Ukrainians in the USA according to the Censuses of early XXI century

У 2010 р. порівняно з підсумками перепису населення 2000 р. кількість українців збільшилась у штатах Вашингтон (п'яте місце, тоді як у 2000 р. – дев'яте), Флорида (сьомий за кількістю українців штат, у 2000 р. – восьмий) та Масачусетс (десяте місце, у 2000 р. – одинадцяте). За переписом населення 1990 р., рівень урбанізації українців становив 83,1 %, за 1990–2000 рр. він зріс до 89,2 %, переважно з новоприбулих українських мігрантів. У 16 містах країни 2000 р. проживало 59,8 % українського міського населення (див. рис. 6) [14].

Як вважає В. Трощинський, на розвиток української діаспори впливають три чинники: 1) частина українців утворила окрему русинську громаду й не визнає своєї належності до українського етносу; 2) частина українців приєдналася до Російської православної церкви й відійшла від участі в житті української діаспори; 3) дехто зберіг українську самосвідомість, однак підтримував прорадянські позиції, а після проголошення незалежності України опинився за межами організованого життя українців США. Через це сучасна українська діаспора репрезентує лише частину осіб українського походження в цій країні. Окрім історичної пам'яті, лише мова об'єднує українських американців і дає змогу протистояти асиміляції [13, с. 62].

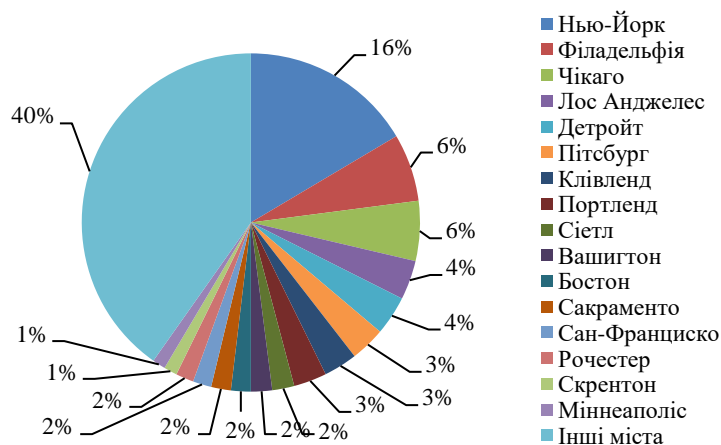

Рис. 6. Розселення українців у найбільших містах США за переписом населення 2000 р.

Fig. 6. Settlement of Ukrainians in the largest cities of the USA according to the results of the 2000 Census

За переписами населення 2000 та 2010 рр. і демографічним дослідженням 2008 р., українську як мову домашнього спілкування назвали 14,64, 14,54 та 15,34 % українців, відповідно. За 2008–2010 рр. частка українців, які спілкуються українською мовою вдома, зменшилась, оскільки новоприбулі українські мігранти часто є російськомовними. За територіальним розподілом частки українців, які спілкуються українською мовою вдома, зафіксовано таку закономірність: чим менше кількісне середовище, тим вища етномовна відповідність українців [13,18].

Більшість українців, які назвали українську як мову домашнього спілкування, проживає у восьми штатах, тоді як у решті штатів – 28,3 %. Російська як мова домашнього спілкування поширена в тих самих штатах, що й українська, за винятком Огайо (див. рис. 7).

Причинами такого співвідношення є компактність проживання. Переважно в тих штатах, де кількість українців незначна, вони проживають в адміністративному центрі чи найбільших містах. З огляду на поліетнічне середовище, у якому проживають українці, порівняно незначна їхня частка послуговується українською вдома. З появою іммігрантів “четвертої хвилі” зросла частка осіб, які використовують російську мову. Загалом українську та російську як мови домашнього спілкування під час перепису населення 2010 р. назвали 29,7 % українців.

За переписом населення 2010 р., у статевій структурі української діаспори переважають жінки – 51,5 %. Серед українців, які народилися у США, частка чоловіків дещо вища – 50,12 %, тоді як серед українців, народжених поза межами країни, переважають жінки – 54,95 %. За часом імміграції понад 80 % українців, які народжені поза межами США, іммігрували до країни у 1988–2010 рр., 13,2 % – за 1953–1987, 6,3 – за 1946–1952 рр., решта 0,4 % іммігрували до 1946 р. Середній вік українців – 41 рік: для чоловіків цей показник становить 40,4 року, для жінок – 41,6 року. Це підтверджує вікова структура українців: за підсумками перепису населення 2010 р., визначено, що найвищу частку в населенні становлять особи віком 50–59 та 40–49 років – 15,61 та 13,61 %, відповідно [14].

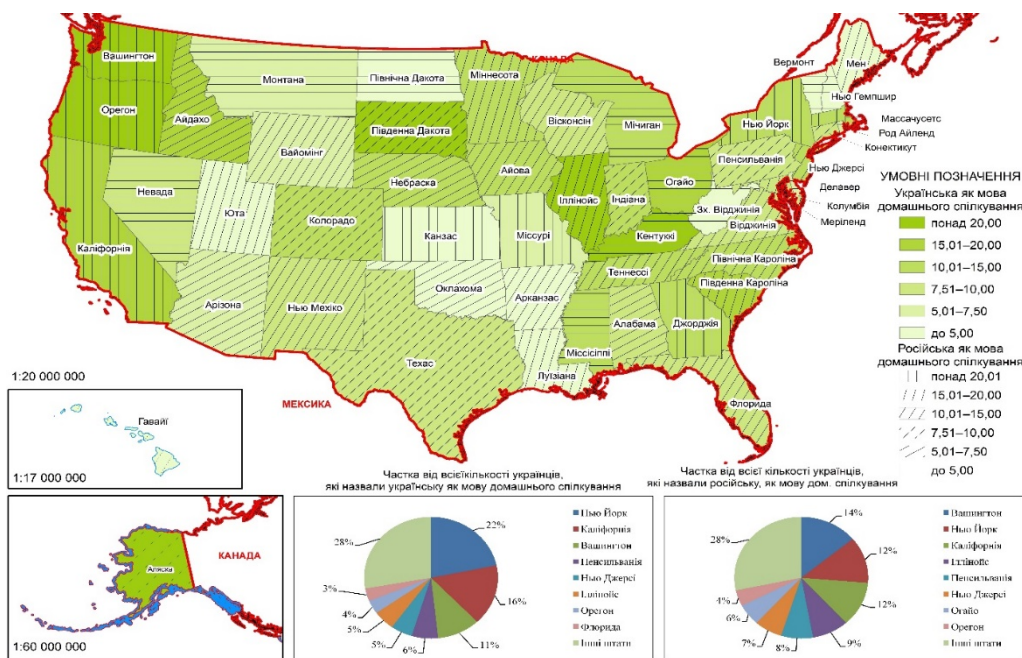

Рис. 7. Етномовна відповідність українців у розрізі штатів за переписом населення 2010 р. [14]

Fig. 7. Ethnolinguistic conformity of Ukrainians in the USA according to the results of the 2010 Census

Порівняно з іншими країнами частка осіб старшого віку є значно нижчою. Наприклад, частка осіб віком 70–79 та 80 років і старших становить 6,38 та 4,65 %, відповідно. Високою є частка дітей та підлітків – 10,66 та 11 %, відповідно. Кількість українців збільшилась на 48 708 осіб порівняно з даними перепису населення 2000 р. Причинами такого збільшення стали природний приріст та імміграція українців до США. Із загальної кількості українців, які прибули до США у 1988–2010 рр., значну частку становили особи віком 25–44 та 45–64 роки – 36,4 та 25,6 %, відповідно (див. рис. 8).

Поширеною інформацією є володіння житлом. За даними перепису 2010 р., серед 404 947 українських домовласників 69,5 % мали власне житло, 30,5 % – орендоване. Більшість домовласників (68,1 %) – українці, народжені у США. Серед українців, народжених у країні, 75,9 % мали власне житло, тоді як серед українців, які народилися поза межами США, цей показник нижчий – 55,8 %. Представники “четвертої хвилі” української еміграції переважно орендують житло, хоча значна частка має вже власне, – 54 та 46 %, відповідно [14].

Сприятливі економічні та демографічні чинники зумовлюють збільшення кількості українців у країні. Вагомим джерелом є новітня українська міграція, яка оновила вікову структуру українців. Більшість українців має власне житло, проте є відмінності в частці тих, хто народився у США, та українців, народжених поза межами цієї держави.

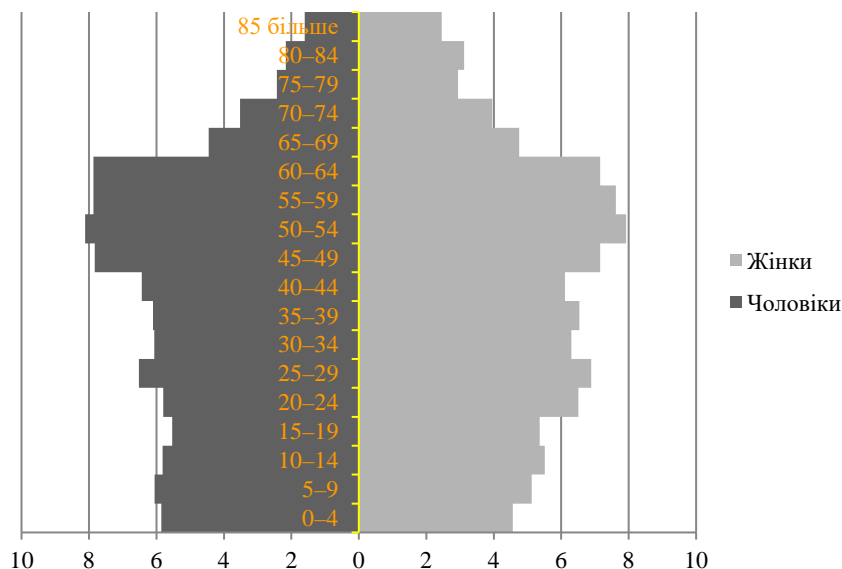

Рис. 8. Статеві-вікова структура українців у США за переписом населення 2010 р.

Fig. 8. Sex and age structure of Ukrainians in the USA according to the results of the 2010 Census

Отже, що українські діаспори в Канаді та США є одними з найбільших та найстаріших українських громад поза межами України. Фактично з кінця XIX ст. і до сьогодні еміграція з України в ці держави не припиняється. Якщо до початку Другої світової війни більші міграційні потоки українців були спрямовані до Канади, то після 1945 р. – до США. Українці проживають у всіх провінціях і штатах Канади та США, переважно селяться у містах. Частка українців у населенні Канади становить 3,74 %, тоді як у США – 0,3 %.

У Канаді українці здебільшого проживають у тих же провінціях, з яких починалася українська еміграція: Онтаріо, Британська Колумбія та Альберта, а в США зміни в розселенні зумовлені новітнім періодом української еміграції, адже новоприбулі українські іммігранти не поселяються у таких традиційних для українців штатах, як Нью-Йорк та Пенсильванія, а обирають міста у штатах Вашингтон, Орегон та Каліфорнія як перспективні для пошуку роботи.

Незважаючи на збільшення української діаспори в цих країнах унаслідок новітньої міграції та природного приросту, у середовищі діаспори відбуваються асиміляційні процеси, причиною яких є мішані шлюби.

Понад столітня історія перебування українських діаспор у Канаді та США сприяє збереженню етнічної ідентичності, однак відбувається мовна асиміляція. За даними переписів населення з'ясовано, що порівняно з кількістю українських діаспор їхня етномовна відповідність є низькою. Нова “четверта хвиля” української еміграції до США

переважно російськомовна, що впливає на етномовну відповідність. Сьогодні в цих країнах уже сформувалися громадські спільноти, які роблять вагомий внесок у життя історичної батьківщини, та в суспільне життя країн проживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бачинський Ю.* Українська імміграція в Сполучених Штатах Америки. Київ, 1995. 342 с.
2. *Воловина О.* Аналіз даних перепису українців у Сполучених Штатах, 1980–1990 рр. // Українська діаспора. 1993. № 4. С. 20–30.
3. *Воловина О.* Наукове Товариство ім. Шевченка в Нью-Йорку проголошує створення дослідницького центру для вивчення української діаспори в США // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція у майбутнє : Третя міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 23–25 червня 2010 р. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. С. 175–180.
4. *Воловина О.* Нові можливості для дослідження української діаспори в США // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція у майбутнє : Третя міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 23–25 червня 2010 р. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. С. 171–174.
5. *Дністрянський М. С.* Етногеографія України. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 232 с.
6. *Свтух В. Б.* Українські канадці: проблеми соціально-демографічної інтеграції // Укр. істор. журнал. 1991. № 8. С. 64–74.
7. *Свтух В. Б.* Українці в Канаді. Київ : Будівельник, 1993. 143 с.
8. Зарубіжні українці / за ред. С. Ю. Лазебника, Л. О. Лещенка, Ю. І. Макара та ін. Київ : Україна, 1991. 352 с.
9. *Кабузан В. М.* Украинцы в мире: динамика численности и расселения. 20-е годы XVIII века–1989 год: формирование этнических и политических границ украинского этноса. Москва : Наука, 2006. 658 с.
10. *Качараба С.* Еміграції з західної України 1919–1939 рр. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 2003. 416 с.
11. *Лопух В.* “Нова хвиля” еміграції до США: економічно-соціальні аспекти // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція у майбутнє : Третя міжнар. наук.-практ. конф. м. Львів, 23–25 червня 2010 р. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. С. 65–75.
12. *Мерфі Н. Г.* Українці в США: збереження національних та культурних традицій. Донецьк : Ноулідж, 2010. 247 с.
13. *Трощинський В. П.* Українці в світі. Київ : Альтернативи, 1999. 352 с.
14. Центр досліджень української діаспори при Науковому Товариству ім. Т. Шевченка у США [Електронний ресурс]. URL: www.inform-decisions.com/ukrstat.
15. *Lencyk-Pawliczko A.* Ukraine and Ukrainians throughout the World: a demographic and sociological guide to the homeland and its diaspora. Toronto : University of Toronto Press, 1994. 509 p.
16. *Markus V.* Ukrainians in the United States // Ukraine. A Consise Encyclopedia. Toronto, 1971. 1300 p.
17. Statistics Canada [Electronic resource]. URL: <http://www.ssc.ca>.

18. United States Census Bureau [Electronic resource]. URL: <http://www.census.gov>.
19. Wolowyna O. Some consequences of the new wave immigration from Ukraine for the Ukrainian diaspora in the United States // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: сучасний вимір, проєкція у майбутнє : Третя міжнар. наук.-практ. конф. м. Львів, 23–25 червня 2010 р. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. С. 56–66.

REFERENCES

1. Bachynskiy, Y. (1995). *Ukrainian immigration in the United States of America*. Kyiv, 342 p. (in Ukrainian).
2. Wolowyna, O. (1993). Ukrainians census data analyses in the USA, 1980–1990. *Ukrainian diaspora*, 4, 20–30 (in Ukrainian).
3. Wolowyna, O. (2010). Taras Shevchenko Scientific Community in New York claimed creation of research center to study of Ukrainian diaspora in the USA. Proceedings from *Diaspora as a factor of statement Ukraine in international society: modern dimension, projection in future* (p. 175–180). Lviv: Publishing house of Lviv Polytechnic University (in Ukrainian).
4. Wolowyna O. (2010). New possibilities for study the Ukrainian diaspora in the USA. Proceedings from *Diaspora as a factor of statement Ukraine in international society: modern dimension, projection in future* (p. 171–174). Lviv: Publishing house of Lviv Polytechnic University (in Ukrainian).
5. Dnistrianskyi, M. S. (2008). *Ethnogeography of Ukraine*. Lviv: Lviv University Pub., 232 p. (in Ukrainian).
6. Evtukh, V. B. (1991). Ukrainian Canadians: problems of social-demographic integration. *Ukrainian historical journal*, 8, 64–74 (in Ukrainian).
7. Evtukh, V. B. (1993). *Ukrainians in Canada*. Kyiv: Budivelnyk, 143 p. (in Ukrainian).
8. Lazebnyk, S., Leschenko, L., Makar, Y., & others (Eds.). (1991). *Ukrainians abroad*. Kyiv: Ukraine, 352 p. (in Ukrainian).
9. Kabuzan, V. M. (2006). *Ukrainians in the world: dynamics of number and resettlement (20th years of XVIII century – 1989: creation of ethnic and political borders of Ukrainian ethnos)*. Moscow: Science, 658 p. (in Russian).
10. Kacharaba, S. (2003). *Emigration from western Ukraine in 1919–1939*. Lviv: Lviv University Pub., 416 p. (in Ukrainian).
11. Lopuph, V. (2010). “New wave” emigration to the USA: social-economic aspects. Proceedings from *Diaspora as a factor of statement Ukraine in international society: modern dimension, projection in future* (p. 65–75). Lviv: Publishing house of Lviv Polytechnic University (in Ukrainian).
12. Merfi, N. (2010). *Ukrainians in the USA: care of national and cultural traditions*. Donetsk: Knowledge, 247 p. (in Ukrainian).
13. Troschynskiy, V. P. (1999). *Ukrainians in the world*. Kyiv: Alternatyvy, 352 p. (in Ukrainian).
14. Center of studying of Ukrainian diaspora at Taras Shevchenko Scientific Community in the USA. Retrieved from www.inform-decisions.com/ukrstat.

15. Lencyk-Pawliczko, A. (1994). *Ukraine and Ukrainians throughout the World: a demographic and sociological guide to the homeland and its diaspora*. Toronto: University of Toronto Press, 509 p.
16. Markus, V. (1971). Ukrainians in the United States. *Ukraine. A Consise Encyclopedia*. Toronto, 1300 p.
17. *Statistics Canada*. Retrieved from <http://www.ssc.ca>.
18. *United States Census Bureau*. Retrieved from: <http://www.census.gov>.
19. Wolowyna, O. (2010). Some consequences of the new wave immigration from Ukraine for the Ukrainian diaspora in the United States Proceedings from *Diaspora as a factor of statement Ukraine in international society: modern dimension, projection in future* (p. 56–66). Lviv: Publishing house of Lviv Polytechnic University (in Ukrainian).

Стаття: надійшла до редакції 04.04.2017

доопрацьована 24.01.2018

прийнята до друку 06.02.2018

MODERN UKRAINIAN DIASPORA IN CANADA AND THE USA

Andrii Zubyk

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79007 Lviv, Ukraine,
e-mail: andriyzubyk88@gmail.com*

The current state of the Ukrainian diaspora, which is living in Canada and the United States, is analysed in this article. The Ukrainian diaspora in these countries has more than a century history. It is the second (Canada) and the third (the USA), after the Russian Federation in the world by the number of Ukrainians. More than a third of the total number of Ukrainians outside of our country is overall living in Canada and the United States.

The results of the census conducted in these countries, including their ethnocultural component, ethnicity, country of origin, native language and the language usually spoken at home were information basis of the study. In accordance with the results of the census, which reflect the resettlement and ethnolinguistic conformity of the Ukrainian diaspora, the author maps in the environment of program ArcMap are created. The Ukrainian diaspora resettlement in terms of provinces (Canada) and states (the USA) is analysed in the article. As a result of the late XX–early XXI century census, changes in its settlement is also revealed. It was found that Canadian Ukrainian diaspora lives mainly in the provinces, where Ukrainian emigration had begun. In the US, with the appearance of the fourth “wave” of Ukrainian emigration its resettlement has changed: unlike the early twentieth century when Ukrainians mostly arrived in Pennsylvania, New York and Ohio at present Ukrainians prefer emigration to the states of Washington, Oregon and California.

The study found that the Ukrainian diaspora in these countries, despite the preservation of their ethnic origin, undergo significant linguistic assimilation. According to census found that in Canada and the USA minor ethnolinguistic conformity of the Ukrainian diaspora. The territorial regularity in ethnolinguistic conformity of Ukrainian diaspora: the smaller in number Ukrainian diaspora, the higher ethnolinguistic conformity are traced.

Key words: Ukrainian diaspora, assimilation, ethno-linguistic conformity, immigration, settlement, native language.